

Diskuze k článku Michaela Jamese: Proč je nezbytné považovat svět za neskutečný?

- první část -

originál diskuze je dostupný na webové stránce Michaela Jamese:

<http://happinessofbeing.blogspot.com/2015/02/why-is-it-necessary-to-consider-world.html>

český překlad byl zveřejněn na www.rudolfskarnitzl.cz

Michael James

K článku Michaela Jamese: Proč je nezbytné považovat svět za neskutečný?

(česky: http://www.rudolfskarnitzl.cz/Texty/ostatni_2018/povazovat_svet_za_neskutecny.pdf)

existuje delší a zajímavá diskuze, z níž je zde zveřejněna většina příspěvků.

Druhá část diskuze je zveřejněna na:

http://www.rudolfskarnitzl.cz/Texty/ostatni_2018/povazovat_svet_za_neskutecny_diskuze_2.pdf

Shiba:

Srdečně zdravím. Verš 3, Ulladu Narpadu říká:

„Svět je skutečný.“ „Ne, je to klamné vzezření.“ „Svět je mysl.“ „Ne, není tomu tak.“
„Svět působí potěšení.“ „Ne, nepůsobí.“ – K čemu tyto řeči? Nechat svět světem a poznat

pravé Já (Self), dostat se za myšlení na „jednoho“ a „dva“ – tento ega prostý stav je společným cílem všech.

Takže ať už si myslíme, že svět je skutečný, či není, stejně můžeme praktikovat učení Šrí Ramany a uvědomit si pravdu. I když bude zřejmě výhodnější brát svět za neskutečný a vykonávat *sádhanu* (duchovní úsilí) z tohoto hlediska.

Domnívám se, že svět, který Bhagaván zmiňuje (*ve svém učení jako neskutečný – pozn. překl.*) je nedorozuměním, vzniklým z nesprávného pocítování, které za „já“ považuje výhradně tělo. Já sám cítím, že svět je ode mě různý. Ale jak říkají světci: „Vše je Jediné a vše je pravým Já (Self).“ To je pravda. Takže pokud klamně já a (iluzorní) svět nejsou odlišní od Jediného, od skutečného, pravého Já, které je jejich zdrojem, pak už neexistuje nedorozumění, kterému se říká oddělený svět vzešlý z klamného já. Svět je rozpoznán jako pravé Já (Self) a je skutečný jako pravé Já (Self). Takové je mé intelektuální porozumění.

Michael James:

Shiba, třetí verš *Ulladu Narpadu* neříká, že nezáleží na tom, zda považujeme svět za skutečný, či neskutečný. A pokud by někdo tvrdil, že tomu tak je, pak je to nesprávný výklad. Základní význam verše je v tom, že je zbytečné zaplétat se do sporů o světě. Místo toho bychom měli svět a všechny debaty o něm ignorovat a snažit se poznat sami sebe, a tím se osvobodit od ega, které se těmito spory zabývá. Skutečné znění verše a jeho význam je tento:

K čemu jsou spory: „Svět je skutečný.“ „Ne, je jakýmsi neskutečným projevením.“ „Svět je vnímavý.“ „Ne, není.“ „Svět je místem štěstí.“ Ne, nikoli.“ Opuštěním všech myšlenek na svět, poznáním sebe sama a odpoutáním se od všech sporů o jednom a dvojím (nedvojnosti a dvojnosti) – tento stav, ve kterém já (ego) zhynulo je příjemný všem.

Jen ego se zabývá spory o světě, takže dokud máme v takových sporech zálibu, tak se od ega osvobodit nemůžeme. A také se nemůžeme osvobodit, dokud udržujeme představu, že svět je skutečný. Pokud tedy chceme zažít, čím skutečně jsem, je pro nás podle Bhagavána nezbytné považovat svět za neskutečný.

Neskutečnost světa je jasně vyjádřena a vysvětlena v mnoha verších *Ulladu Narpadu*, včetně hned následujícího verše 4:

Když člověk zaujme formu, zaujmou formu i svět a Bůh. Není-li člověk ve formě, kdo by mohl spatřovat formy a jak? Může být viděné odlišné od oka (které viděné vidí)? Skutečným okem je Jediné – nekonečné oko.

Ve skutečnosti jsme nekonečné, a tedy beztvaré sebeuvědomění. A protože jen forma může spatřovat formy, tak to, čím skutečně jsme, nemůže spatřovat žádnou formu. Jen ego vidí formy, které představují tento svět. Proto ego vchází do existence jedině tím, že se zažívá jako forma (jako nějaké tělo). Ego může vnímat jen formy a nikdy nemůže vnímat beztvarou skutečnost, kterou doopravdy jsme.

K vaší poznámce: „Domnívám se, že svět, který Bhagaván zmiňuje (*ve svém učení jako neskutečný – pozn. překl.*) je nedorozuměním, vzniklým z nesprávného pocítování, které za já považuje výhradně tělo.“ Základním nedorozuměním, ze kterého vzniká zdání světa, je jen

ego, protože ego není nic jiného nežli neporozumění sám sobě. Je to náš omyl, kdy se zažíváme jako něco, co nejsme. Ego vzniká neporozuměním či chybným chápáním sebe sama. Tím se rozvíjíme jako mysl a všechny její myšlenky.

Proto Bhagaván ve čtvrtém odstavci: *Kdo jsem já?* říká: „Když se mysl vynoří z *átma svarúpy* (našeho esenciálního, pravého Já (Self), projeví se svět. Proto když se svět projeví, *svarúpa* se neprojeví (taková, jaká je). Když se *svarúpa* projeví (když září, jaká skutečně je), svět se neprojeví.“

Bhagaván stejné učení vyjádřil i ve třetím odstavci: „Když se mysl, která je příčinou všeho poznání (jiného, než naše základní poznání Já Jsem) a vší činnosti, ztiší, ustane vnímání světa. Podobně, jako poznání lana, které je základem (tvoří podklad a podporu pro klamné zdání existence hada), nebude zřejmé, dokud neustane klamné vidění hada, tak také *svarúpa daršana* (zkušenost našeho vlastní, esenciálního, pravého Já), která je základem (tvoří podklad a podporuje pomyslné projevení světa), nebude vystávat, dokud neustane vnímání světa, který je jen jakousi představou (či mentální konstrukcí).

Když říkáte, že svět „je skutečný jako pravé Já (Self)“, je důležité chápat správný význam takového sdělení. Dokud vidíme svět jen jako svět (*od nás oddělený – pozn. překl.*), nezažíváme se tak, jak skutečně jsme. Tedy v rozporu s tím, co si někteří lidé myslí, nikdy nemůžeme vidět svět jako sebe sama. Když se vidíme tak, jak skutečně jsme, svět pro nás nebude k vidění.

To, co nyní vnímáme jako úhrn projevení ega a světa jsme vlastně jen my sami. Ale dokud toto projevení zakoušíme, tak nemůžeme prožít sami sebe tak, jak skutečně jsme. Jak Bhagaván uvedl v první části textu, který jsem citoval v tomto článku *Proč máme považovat svět za neskutečný?* (kniha Mahářišihho evangelium), lze to snadno doložit analogií hada a provazu. Dokud vidíme hada, skutečně nemůžeme vidět lano takové, jaké je. A když vidíme lano, jaké je, pak dál už hada nespátřujeme. A stejně tak, když zažíváme sebe, jak opravdu jsme, pak už dál nepozorujeme nějaký svět.

Shiba:

Vážený Michaeli,

domnívám se, že nezáleží na tom, zda si myslíme, že svět je skutečný, nebo není. V obou případech je to jen představa či myšlenka, nepřímé poznání. Bhagaván někde prohlásil – dokud nerealizujeme co je věčné, nedokážeme správně pochopit neskutečnost světa. Pokud nyní ústy prohlásíme, že svět je neskutečný, pociťování skutečnosti světa neustane. Jak však Bhagaván prohlásil – pokud myslíme „já – já“ vede nás to k pravdě. Říkal Bhagaván ženě H. C Kanny v knize „Den za dnem s Bhagavánem“, že je nezbytné považovat svět za neskutečný? Pokud myslíme „já – já“, nebo meditujeme, je tu místo pro myšlenky „je svět skutečný, či nikoli“?

Takže podle prohlášení Bhagavána je svět neskutečný. Ale pro realizaci pravdy nemusíme takto uvažovat. Zřejmě v pravý okamžik přirozeně přijmeme neskutečnost světa, ovšem už ne jen mentálním aktem.

Džňánin vidí svět jako *brahman*. Bhagaván dokázal perfektně vykonávat denní povinnosti, takže připouštěl rozdílnost jmen a forem světa. Ale také znal podklad světa, že svět je pravým Já (Self).

Michael James:

Shibo, minulou noc jsem rozvažoval, že bych měl také odpovědět na jednu poznámku, kterou jste učinil ve svém prvním komentáři, a sice „ať už přemýšlíme, že svět je skutečný, nebo není, stejně můžeme praktikovat učení Šrí Ramany a uvědomit si pravdu.“ Ale když jsem si dnes ráno sedl k práci, uviděl jsem váš druhý komentář, kde tuto myšlenku rozvíjíte.

Jistě že můžeme začít cvičit sebezkoumání, i když považujeme svět za skutečný. Ale pokud chceme jít v této praxi do hloubky, a takto zažít sebe tak, jak skutečně jsme, musíme dříve či později přijmout Bhagavánovo učení, že svět je neskutečný. Že je jen jakýmsi výtvozem naší mysli. Jak jsem už citoval Bahgavána: „Pokud hledáte samotnou pravdu, nemáte žádnou možnost, než přijmout svět za neskutečný. Protože pokud neodložíte představu, že svět je skutečný, vaše mysl se jím bude stále zaobírat. Považujete-li projevení za skutečné, nikdy nepoznáte skutečnost samu o sobě, ačkoli je to pouze skutečnost, která jediné existuje.“ Takže čím dříve rozumově připustíme neskutečnost světa, tím více pokročíme v naší praxi.

Základní Bhagavánovo učení tvoří souvislý celek. Každý aspekt je logicky spojen s dalším a jsou na sobě navzájem závislé. Pokud bychom z něj vybrali jen ty aspekty, které se nám líbí a ignorovali ty, které nás neoslovují, pak bude naše porozumění neúplné a nesouvislé. A to způsobí, že nedokážeme načerpat všechny výhody, které pro nás toto učení představuje. Rozkouskované porozumění nemůže být správné, úplné ani jasné.

Říkáte, že ať už svět považujeme za skutečný či neskutečný, je to jen představa neboli myšlenka. Ovšemže je to jen myšlenka, jako jí je i vše ostatní, co zakoušíme, kromě nás samých. Ale jak říkal Bhagaván – právě tak jako můžeme použít jeden trn na to, abychom odstranili další trn zabodnutý v chodidle, tak stejně můžeme použít jisté prospěšné myšlenky k odstranění mnoha dalších škodlivých myšlenek z naší mysli. Představa, že svět je neskutečný, je ve shodě s předchozím neobyčejně užitečná, protože pomáhá zeslabit silnou připoutanost, kterou chováme ke světu a k sobě, jakožto k osobě v něm.

Co se týká posledního odstavce ve vašem komentáři, že *džňánin* je sám o sobě *brahman* a že *brahman* nikdy nespátřuje svět, ale jen samo sebe, tak to neznamena, že *džňánin* vidí svět jako takový, ale že co my pozorujeme jen jako svět, tak to *džňánin* spatřuje jako *brahman*, a nic jiného. Protože v jeho pohledu existuje jen *brahman* (on sám).

Bhagaván, jenž ve svém bytí nebyl ničím jiným nežli *brahman*, nikdy nepozoroval nějaký svět či něco jiného než sám sebe. A proto nikdy nic nečinil. Pouze v našem nevědomém pohledu se zdá být Bhagaván tělem a myslí, a že jako toto tělo a mysl bezchybně vykonával své každodenní povinnosti, stejně jako to činíme i my. Ale když jej spatřujeme jako tělo a mysl, tak jej prostě zakrýváme svojí nevědomostí. Bhagaván ve verši 31 *Ulladu Narpadu* prohlásil na účet těch, jejichž ego bylo zničeno: „*Oni nepoznávají* (či

nezažívají) nic jiného než sami sebe. (Takže) kdo může (nebo jak) pochopit jejich stav ve smyslu: je to takové?'

Shiba:

Drahý Michaeli,

nerad posuzuji Bhagavánovo učení z filosofických hledisek. Vždy se snažím porozumět jeho učení věcně a prakticky. V tomto bodě věřím sám sobě a přísahám, že když zjistím svůj omyl, chybu ihned uznám a svoji mylnou představu pokorně opravím.

Chci říci, že myslet si „svět je skutečný“ není pro praktikování Bhagavánova učení podstatné. Prakticky vzato, Bhagaván při výuce netlačil na neskutečnost světa. Především učil zkoumání: „kdo jsem já?“.

„Přestaňte se trápit, jestli je svět skutečný, nebo klamný. Nejdříve najděte svoji vlastní skutečnost. Pak se vše vyjasní. Proč si děláte starosti, jak vidí svět *džňánin*? Realizujte sami sebe, a pak porozumíte. *Džňánin* vidí, že svět jmen a forem neomezuje pravé Já (Self) a že pravé Já je mimo svět.“ (Z knihy *Den za dnem s Bhagavánem*)

Navíc – když Bhagaván v 16 letech prožil zkušenost pravého Já, měl představu, že svět je neskutečný? O to se nestaral. Tak proč v knize *Mahářišihovo evangelium* Bhagaván říká, že: „Pokud hledáte samotnou pravdu, nemáte žádnou možnost, než přijmout svět za neskutečný. Protože pokud neodložíte představu, že svět je skutečný, vaše mysl se jím bude stále zaobírat.“

Myslím, že slova „pokud neodložíte představu“ je třeba chápat ve správném světle. Držíme se představy „jsem tělo“ a podle Bhagavánova učení neznamena, že nás tato představa opustí při pouhém myšlení (ne však už zážitku) „nejsem tělo“. Představa, že „jsem tělo“, trvá dál. Odložení představy zde znamená její naprosté zničení a vlastně tedy zažití toho, že nejsem tělo. Takže ať už máme představu, že svět je skutečný, nebo že není, naše mysl za ním vždy poběží. Myslet si, že tomu tak nebude, je popřením jeho učení.

A ještě jednou – verš 3 *Ulladu Narpadu* zní: „Svět je skutečný.“ „Ne, je to klamně vzezření.“ „Svět je mysl.“ „Ne, není tomu tak.“ „Svět působí potěšení.“ „Ne, nepůsobí.“ – *K čemu tyto řeči? Nechat svět světem a poznat pravé Já (Self), dostat se za myšlení na „jednoho“ a „dva“ – tento ega prostý stav je společným cílem všech.*

Jak jste se (*k tomuto verši – pozn. překl.*) vyjádřil: „Základní význam verše je v tom, že je zbytečné zapléstat se do sporů o světě a místo toho bychom měli svět a všechny debaty o něm ignorovat a snažit se poznat sami sebe, a tím se osvobodit od ega, které se těmito spory zabývá.“ Ale to také znamená, že nezáleží na tom, zda svět považujeme za skutečný, nebo neskutečný. Důvody jsem již vyložil. A pokud přirozeně uvažujeme o třetím verši, pak je jasné, že Bhagaván neměl na mysli, že podstata je v tom, jestli je svět skutečný, nebo ne. Pokud někdo řekne – ať je země kulatá či placatá, důležité je žít pospolu v míru – myslí tím snad, že země je buď kulatá, nebo placatá? Kulatost či placatost bezpochyby nepovažuje za důležitou. Takto to celé chápu.

A co se týká *džňáninova* pohledu na svět, myslím si, že záleží na tom, za co *džňánina* považujeme. Myslíme-li si, že *džňánin* je seberealizovaná bytost s tělem, pak *džňánin* vidí jak

jevové rozdíly, tak i podklad. Myslíme-li si, že *džňánin* je sám o sobě podkladem, že je pravým Já, nekonečným vědomím, Arunáčala-Ramanou, pak zřejmě nic nespátřuje, protože nemá žádné fyzické oko. Lze však o něm mluvit jako o „nekonečném zraku“. O tomhle bych musel více přemýšlet.

Přeji šťastný svátek Šivovy noci!

Mouna:

Bhagaván nám dal sadu nástrojů, jak se zabývat myslí/*egem/májou* (iluzorním projevem světa) atp. Hlavním nástrojem byla a je *átmavičára*, (sebezkoumání či přebývání v sobě samém). O tom nikdo nepochybuje.

Občas, z důvodů, které neznáme, se zdá, že proces *átmavičáry* potřebuje trochu „popostrčit“ či „nakopnout“ a tehdy je dobré, když víme i o další sadě nástrojů. Pro mě je koncept „vidění světa jako neskutečného“ jedním z nich. Když tento cenný nástroj použiji, mysl se ihned otočí a pokračuje proces zkoumání.

Kromě tohoto je neskutečnost světa jedním ze základů Bhagavánova učení, protože souvisí s neskutečností já-myšlenky. Je to součást mysli, která napomáhá procesu sebezkoumání (trn, který pomáhá ve vytažení jiného trnu). Spatřovat neskutečnost světa z tohoto úhlu je tedy dalším cenným nástrojem, nabídnutým Bhagavánem.

Michael James:

Shibo, také vám přeji šťastný svátek Šivovy noci.

Ve svém posledním komentáři píšete „Bhagaván při učení netlačil na neskutečnost světa“. Ale i když zjevně při odpovědi na jakékoli otázku stále neopakoval, že svět je neskutečný, tak představa, že svět je neskutečný – že je vytvářený naší myslí stejně, jako jakýkoli svět, který vidíme ve snu – je jedním z základních principů, které podporují Bhagavánovo učení.

Tento základní princip je zdůrazněn v mnoha jeho důležitých spisech, jako *Ulladu Narpadu* a *Kdo jsem já?* a dokonce i ve verších 6 a 7 *Šrí Arunáčala Aštakam*, v nichž vysvětluje, že tento svět je jen našimi myšlenkami, projektovanými ven skrze pět smyslů, stejně jako je film v kině promítán přes objektiv projektoru (verš 6) a že když myšlenka já (ego) neexistuje, nebude existovat už nic jiného (verš 7). Proto bychom klamali sami sebe, když bychom se domnívali, že vše, co nás Bhagaván o neskutečnosti světa učil, je jen vedlejší částí jeho učení.

Píšete: „Když Bhagaván v 16 letech prožil zkušenost pravého Já, měl představu, že svět je neskutečný? Nestaral se o to.“ Přesvědčení, že svět je neskutečný, asi v tomto okamžiku v jeho mysli nebylo, ale podle jeho pozdějšího učení můžeme vyvozovat, že pokud by jeho mysl byla připoutaná k představě, že svět je skutečný, nebyl by ji schopen stočit do nitra a bez úsilí ji zde rozpustit. Jak Bhagaván píše ve třetím odstavci *Kdo jsem já?*: „...dokud neustane vnímání světa, který je jen představou (nebo mentálním výtvozem), neprojeví se *svarúpa-darúana* (zkušenost našeho vlastního, esenciálního, pravého Já – Self), která je podkladem (jež podporuje a je základem pro neskutečné projevení se světa) ...“

K pasáži, kterou jste citoval z knihy *Den za dnem s Bhagavánem* – nevím, jak přesně je zaznamenáno, co Bhagaván vlastně řekl. Ale pokud prohlásil: „„Přestaňte se trápit, jestli je svět skutečný, nebo klamný,“ byla to nejspíš vhodná odpověď, kterou dal určité osobě za daným okolností. Ale bylo by zřejmě chybou, pokud bychom z této jedné odpovědi vyvozovali, že Bhagaván takto předefinoval vše, co napsal a řekl jinde o nutnosti považovat svět za neskutečný. Chceme-li pochopit, co je vlastně jeho základní učení, měli bychom se spoléhat na jeho vlastní spisy, jako je *Kdo jsem Já?*, *Ulladu Narpadu* (40 veršů o Skutečnosti) a *Upadéša Undijar* (Trestí učení; 30 veršů), a ne na nějaké jiné knihy, kde jsou zaznamenané, často ne zcela přesně, nějaké odpovědi, které dal konkrétním tázajícím.

A k tomu, co jste napsal ve svém posledním odstavci: „A co se týká *džňáninova* pohledu na svět, myslím si, že záleží na tom, za co *džňánina* považujeme.“ *Džňáninův* náhled na svět samozřejmě nezávisí na naší schopnosti o jeho náhledu přemýšlet. Stav *džňánina* je mimo dosah našich schopností, našich mentálních představ, což Bhagaván jasně vysvětlil, když ve verši 31 *Ulladu Narpadu* napsal: „On nepoznává (či nezakouší) nic jiného, nežli sám sebe, (tak) kdo může (nebo jak může) pochopit jeho stav, který je takový, jaký je.“

Je zde vyjádřena jedna důležitá věc: „„On nepoznává (či nezakouší) nic jiného, nežli sám sebe, ...“ Z toho by mělo být jasné, že *džňáninové* neprožívají svět nebo něco dalšího, jako cosi od sebe odlišné. Bhagaván to zdůrazňoval v mnoha případech. Často vysvětloval, že *džňánin* není nic jiného než naše skutečné, pravé Já – to, čím skutečně jsme – takže není tělem a myslí, jak se nám z našeho nevědomého pohledu jeví.

Nejedná se o pouhý názor. Bhagaván to sám při mnoha příležitostech potvrdil. Takže pokud občas hovořil o *džňáninovi*, jako by byl tělem a myslí nebo jako by zažíval svět stejně jako my, měli bychom chápat, že to pronesl jen jako jakýsi ústupek těm, kteří nedokáží pochopit jeho skutečné učení, tj. že *džňánin* není nic jiného, nežli nekonečná skutečnost, mimo niž nic jiného neexistuje.

Pokud Bhagavánovo učení správně chápeme, mělo by nám být jasné, že *džňánin* nemůže vidět jiný svět (*od sebe odlišný – pozn. překl.*), protože podle *džňánina* je svět pouhým výtvozem ega a jen z jeho pohledu se zdá existovat. Takže při nepřítomnosti jakéhokoli ega – byl by tu někdo, kdo by spatřoval nějaký svět? Bhagaván to vyjádřil ve 4. verši *Ulladu Narpadu*: „Nemá-li bytost formu, kdo může spatřovat své formy a jak (by to tak udělal)?“

Shiba:

Srdečně zdravím, Michaeli,

znám autentická díla Bhagavána. Četl jsem o nich na blogu Davida Godmana. Ale způsob, jakým Bhagaván předával své učení, má být správně chápáno ve všech souvislostech. A nerad vysvětluji Bhagavánovo učení dogmaticky a teoreticky. Jsem praktik, takže podle mých zkušeností nemá myšlenka „je svět skutečný, nebo neskutečný“ velký vliv na moji praxi. Dokonce i když hlavou přijmeme, že „svět je neskutečný“, mysl se stále žene za světem. Může taková myšlenka zmenšit žádostivost a hněv? Přijetí této myšlenky není skutečné, ale jen teoretická, a je spíše pro stoupence Védanty a mimořádné jedince. Takoví

si dokážou naložit ještě jedno břemeno na svoji hlavu. Podstatná je *vairágja* (beztužebnost). Všichni máme nedostatek *vairágji* (samozřejmě, že já také) a někteří říkají „svět je skutečný“ a jiní zase „tak to není“. Není v tom žádný skutečný rozdíl.

Cituji z knihy *Den za dnem s Bhagavánem*:

Návštěvník se zeptal: Jaká je skutečnost tohoto světa?

Bhagaván: Když nejdříve poznáte svoji skutečnost, budete pak schopni poznat skutečnost světa. Je zvláštní, že většina lidí nestojí o svoji vlastní skutečnost, ale velice usilují o poznání skutečnosti světa. Nejdříve si uvědomte své vlastní, pravé Já a pak uvidíte, jestli svět existuje nezávisle na vás a jestli může přijít a před vámi dosvědčit svoji skutečnost či existenci.

Další návštěvník: Proč je zde tolik trápení? Dokonce i nevinní trpí, třeba děti. Jak to lze vysvětlit? Odvoláním se na předchozí zrození, nebo jinak?

Bhagaván: Když poznáte svoji vlastní skutečnost, tyto otázky ohledně světa nebudou vyvstávat. Všechny tyto rozdíly, bolest a bída pro nevinné, jak jste řekl, existují nezávisle na vás? Jste to vy, kdo to vidí a ptá se na to. Když zkoumám „kdo jsem já?“ porozumíte vidícímu. Všechny problémy kolem viděného se kompletně vyřeší.

(Dál pokračuje Shiba) Způsob Bhagavánova vyučování je mi z těchto rozhovorů jasný.

Jak jste psal „*Džňáninův* náhled na svět samozřejmě nezávisí na naší schopnosti o jeho náhledu přemýšlet.“ Podle mě se jedná o nedorozumění. Takhle jsem to neměl na mysli. Bhagaván vysvětloval *džňáninův* pohled na svět podle našeho porozumění, tedy podle toho, jak *džňánina* vidíme.

Takže můj názor je shodný s vaším, když píšete: „Nejedná se o pouhý názor. Bhagaván to sám při mnoha příležitostech potvrdil. Takže pokud občas hovořil o *džňáninovi*, jako by byl tělem a myslí nebo jako by zažíval svět stejně jako my, měli bychom chápat, že to pronesl jen jako jakýsi ústupek těm, kteří nedokáží pochopit jeho skutečné učení, tj. že *džňánin* není nic jiného, nežli nekonečná skutečnost, mimo niž nic jiného neexistuje.“

Také jste napsal: „Samozřejmě, že můžeme začít s praxí sebezkoumání, i když považujeme svět za skutečný,“ a v tomhle pro mě tkví celá pointa a na ní se shodneme.

Už jsem toho napsal hodně a tahle diskuze mi čeří mysl. Jako ten, kdo postrádá odpoutanost, se musím vzdálit a dát si pauzu. :-)

Omluvte prosím mé nezdvořilé ego.

Michael James:

Shiba, neměli bychom vytvářet nějaké vykonstruované dělení mezi teorií a praxí základního Bhagavánova učení. Teorie a praxe je od sebe neodlučná, protože Bhagaván neučil žádnou teorii, která by neměla praktický význam a hodnotu. Vše, co nás učil o povaze světa – jak byl stvořen naší myslí, že jeho zdánlivá skutečnost je zcela závislá na zdánlivé skutečnosti našeho ega, které je zakoušené jen námi, a proto neexistuje, když se nezakoušíme jako ego, atd. – má za cíl nám pomoci v praxi sebezkoumání.

I když momentálně nejste schopni přijmout souvislosti mezi učením Bhagavána o světě a praxi sebezkoumání, neznamená to, že tato souvislost neexistuje. Vše naznačuje, že

jste v praxi ještě nedošel dostatečně hluboko, abyste tuto souvislost pochopil. Místo debat sám se sebou a s jinými, že nezáleží na tom, co nás Bhagaván učil o světě a o nutnosti jej považovat za neskutečný, byste se měl snažit zkoumat ego – kdo se zaobírá těmito neúčinnými argumenty. Pokud v tom vytrváte, dříve či později porozumíte praktickému smyslu všeho, co nás Bhagaván o světě učil.

K citaci dvou rozhovorů z knihy *Den za dnem s Bhagavánem* – pokud na ně nahlédneme z hlediska toho, co všechno nás Bhagaván o světě učil při jiných příležitostech, je jasné, že v těchto rozhovorech chce říci, že zdánlivá existence a skutečnost světa je zcela závislá na zdánlivé existenci a skutečnosti nás samých, jakožto ega, které svět zažívá. Když ego zdánlivě existuje, pak zdánlivě existuje i svět. Ale když ego doopravdy neexistuje, neexistuje ani svět.

Bhagaván nás učil tuto jednoduchou pravdu o světě proto, že když ji pochopíme, pak porozumíme, že bychom neměli mrhat čas úvahami o světě, ale veškerý náš zájem a pozornost zaostřit je na zkoumání sebe sama – toho, kdo se nyní jeví jako zakoušející světa.

Shiba:

Vážený Michaeli,

sám Bhagaván Khannově manželce řekl, že žádná teorie není nutná. Evidentně není teorie důležitější, než skutečná *sádhana*. Mohl bych citovat řadu výroků. Někdy Bhagaván skutečně dělal rozdíl mezi teorií a praxí, pak však teorii ignoroval (*myšleno zřejmě při rozhovorech s určitými návštěvníky – pozn. překl.*). Proč to prostě neuznáte???

Já také nepopírám důležitost toho, co Bhagaván ohledně teorie učil. Jen říkám, který přístup je vhodnější při úvahách nad tím, co Bhagaván skutečně řekl.

Když na základě vašich současných zkušeností ze *sádhany* cítíte, že „...Vše naznačuje, že jste v praxi ještě nedošel dostatečně hluboko, abyste tuto souvislost pochopil. ... Pokud v tom vytrváte, dříve či později porozumíte praktickému smyslu všeho, co nás Bhagaván o světě učil.“ Pak je to v pořádku. Když ne, pak je to jen váš nesmyslný a dogmatický názor.

Když se vyjadřujete, nerozlišujte jasně mimo tím, co jste skutečně prožil, a tím, co jste se naučil z knih. Já takový nejsem. Ale výše uvedenými slovy říkáte: „Jsem pokročilejší *sádhak* než vy. Víím to.“ Nemyslím si, že je pokorná a upřímná cesta. Když ti, co učí *advaitu* nebo jiný duchovní směr, příliš mnoho mluví nebo píše, pak jen zřídka rozlišují mezi dosavadními zkušenostmi a knižními znalostmi. Ale neustálým psaním, přednášením či tlumočením slov mudrců samozřejmě působí na čtenáře či obecnost jako že jsou „pokročilí“ lidé, nebo to jsou téměř realizované bytosti. Je to skrytý podvod. Tyto způsoby nemám rád.

„K čemu jsou sečtělým lidem knihy, když neusilují o své vymazání z knihy osudu zkoumáním: Odkud jsem se zrodil? Jsou něco jiného, než gramofon. Ó Bože, Arunáčalo, učí se a opakují slova. Význam však neznají.“ (*Ulladu Narpadu*, verš 35) Na světě je mnoho gramofonů, s malými zkušenostmi, s mizivou *sádhanou*, ale s rozsáhlou knižní učeností.

V diskuzi s vámi cítím, že máte sklon nechápat Bhagavánovy výroky přirozeně a jednoduše a v širokých souvislostech, ale vykládáte je svým vlastním, nejkomplicovanějším způsobem, jako když jste napsal: „Pokud na ně nahlédneme z hlediska toho, co všechno nás

Bhagaván o světě učil při jiných příležitostech, je jasné, že v těchto rozhovorech chce říci, že zdánlivá existence a skutečnost světa je zcela závislá na zdánlivé existenci a skutečnosti nás samých, jakožto ega, které svět zažívá. Když ego zdánlivě existuje, pak zdánlivě existuje i svět. Ale když ego doopravdy neexistuje, neexistuje ani svět.“

Takový výklad významu slov je tu zbytečný. Proč to píšete? Co Bhagaván řekl je jasné a přímé, ale vy ten jas zatemníte vaším „pravým“, ale zbytečným vysvětlením. Bezpodmínečně zakryjete, co Bhagaván zdůraznil, a píšete: „Neměli bychom vytvářet nějaké vykonstruované dělení mezi teorií a praxí základního Bhagavánova učení.“ Je to upřímné?

Být vámi, připustím, že *sádhana*, kterou nazývám výsledkem teorie, je mnohem důležitější než samotná teorie. Dál to nemá cenu rozebírat. Ale ne tak vy. Zastíráte nemohoucnost v *sádhaně*, i když současně její důležitost zdůrazňujete slovy: „Bhagaván nás učil tuto jednoduchou pravdu o světě proto, že když ji pochopíme, pak porozumíme, že bychom neměli mrhat čas úvahami o světě, ale veškerý náš zájem a pozornost zaostřit je na zkoumání sebe sama – toho, kdo se nyní jeví jako světa zakoušející.“

S tím souhlasím. Ale podstatné je, zda člověk skutečně sebezkoumání dělá, nebo nedělá.

Ale jestli skutečně vnímáte svět jako neskutečný, pak nezáleží na tom, co jsem tu napsal. :-)

Mouna:

Milý Shibo,

přestože se tato diskuze odehrává mezi vámi a Michaellem Jamesem, rád bych k této výměně názorů přidal pár slov.

Vážně nevím, jak moc znáte knihy a blog Michaela Jamese. Ale pokud ano, budete muset se mnou souhlasit, že více než 95% toho, co Michael James napsal, se zásadně soustředí na PRAXI a PRAKTICKOU stránku *átmavičáry* (sebezkoumání).

Musím přiznat, že když jsem objevil díla Michaela Jamese, byl jsem dokonce trochu překvapený (a egoisticky našťvaný) skutečností, že se zaměřuje VÝHRADNĚ na praxi, protože jsem chtěl teorii! Do té doby totiž má mysl inklinovala k filozofii. Ale jeho pokorné a vytrvalé zaobírání se učením Bhagavána a jeho věcný přístup k němu vyhrály „bitvu“ a já jsem začal vidět, že zdánlivě teoretická a intelektuální stránka jeho textů jen napomáhá procesu sebezkoumání. Stejně tak to dělal svého času i Bhagaván.

Zdá se, že i vy jste člověk obeznámený s Bhagavánovým učením. A to vzhledem k množství citací Bhagavána, které jste v této výměně názorů uvedl. Působíte také poctivě ve vašem hledání srozumitelnosti (učení) a v prostředcích, k dosažení (cíle Bhagavánova učení).

S úctou k vám naznačuji, nepochybujte prosím o záměrech Michaela Jamese a jeho vědomostech k tomuto tématu. Mohu vám zaručit, na základě znalosti jeho spisů, že nemluví jen ze svého intelektu, ale, co je nejdůležitější, ze Srdce a z hlubokého porozumění Bhagavánovu učení a *átmavičáře*.

(Konec první části komentářů)